

Máj

- Autor: Karel Hynek Mácha
- Literární žánr: epická poezie
- Literární druh: lyricko-epická básnická skladba
- Časoprostor: pravděpodobně někdy koncem 18. nebo začátkem 19. století; krajina pod Bezdězem u města Doks
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1. polovina 19. století
- Kompozice: chronologická

Životopis autora

- Vystudoval filosofii a práva v Praze
- Lásky k Lori-Eleanoře Šomkové → syn Ludvík
- Ostatky byly převezeny z Litoměřic do Prahy na Vyšehrad
- Velmi rád chodil pěšky po českých hradech a zámcích → symbol poutníka
- Byl pravým romantickým hrdinou
- Zemřel 6. listopadu 1839, dva dny před jeho svatbou
- Další díla: Cikáni, Marinka

Formální znaky

- Psáno v náročném literárním jazyce a používá bohatý poetický sloh.
- Je psán ve veršové formě, konkrétně ve formě epického verše.
- Má epický charakter, což znamená, že vypráví příběh s postavami a dějem.
- Obsahuje různé epické prvky, jako jsou popisy přírody, události, dialogy mezi postavami a promyšlenou strukturu, která se odehrává na různých místech a časech.

Postavy

- Vilém – loupežník, vůdce bandy, nečestný, zamilovaný do Jarmily, pomstychtivý, nešťastný, žárlivý, bouří se proti společenským konvencím.
- Jarmila – mladá dívka, miluje Viléma (jeho milenka), těžce zkoušená osudem, nemá odvalu dále žít.
- Hynek – symbol poutníka, vrací se k místu popravy, sám autor, otřesen Vilémovým životem.

Jazykové prostředky

- Spisovný jazyk
- Kontrast – příroda - sebevražda
- Paralely – noc - myšlenky na smrt, příroda - láska)
- Archaismy – anjel
- Pomlčky – zvýraznění gradace
- Řečnické otázky a hovorové výrazy

Témata, motivy

- nešťastná láska, májová příroda, kritika společnosti
- tragická nenaplněná láska, smrt, provinění, smutek, příroda, nadčasovost, sebelítost

Tropy a figury

- Metafory – strašný lesů pán = loupežník
- Metonymie - 3.verš ukázky
- Apostrofa – Ach zemi krásnou, zemi milovanou = oslovení nepřítomné osoby
- Oxymóron – zhmotnělé harfy tón, umřelé hvězdy svit, mrtvé milenky cit
- Personifikace – břeh ji objímal kol a kol
- Epiteton – bělavé páry hynou

Obsah díla

Děj je zasazen do krásné májové přírody v okolí hradu Bezděz. Vilém zabije svého soka v lásce. V době vraždy ale neví, že to byl jeho otec. Za to je uvězněn a odsouzen k smrti. Jarmila se to dozví od Vilémova přítele a spáchá sebevraždu (utopí se v jezeře). Vilém ve vězení přemýšlí o svém životě. Vzpomíná na Jarmilu, na dětství, na dobu, kdy ho otec vyhnal mladého z domu. Vraždu cítí jako spravedlivou mstu. Cítí se nevinný a vinu dává společnosti, zejména jeho otci, který ho vyhnal z domu a kvůli němu se stal loupežníkem, a za to, že mu svedl Jarmilu. Loučí se se svým životem a od smrti nic nečeká, nic víc než prázdnotu, bojí se jí. Ve vězení celý svůj příběh vypráví žaláříkovi, který s ním soucítí a lituje ho. Ráno je pak odveden na popraviště, doprovázen vojáky a modlícím se davem. Vilém cestou na pahorek prochází májovou krajinou, vidí krásné jezero, hory atd. ... Loučí se se světem. Je mu líto, že musí odejít. Na pahorku byl popraven a vpleten do kola pro výstrahu ostatním.

O 7 let později místem tragédie prochází poutník, se kterým se Mácha ztotožňuje. Vzpomíná na své mládí, lituje osudu těchto dvou mladých lidí.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 19. století)

- Karel Havlíček Borovský – Král Lávr
- Karel Jaromír Erben – Kytice
- Josef Kajetán Tyl – Strakonický dudák
- Honoré de Balzac – Otec Goriot
- Božena Němcová – Babička